

ThLic. Karel Otčenášek - emeritní arcibiskup

Heslo: Caritas Dei, Patientia Christi, Honorificentia populi nostri (Láska Boží, Trpělivost Kristova, Čest našeho lidu)

Karel Otčenášek se narodil 13.4.1920 v Českém Meziříčí nedaleko Dobrušky. V jedenácti letech odešel do Prahy, kde od roku 1931 studoval na arcibiskupském gymnáziu v Bubenči. V roce 1939 začal studovat bohosloví v Hradci Králové, avšak vzápětí nato před vypuknutím druhé světové války odešel na popud biskupa Mořice Pichy do Říma, kde absolvoval Lateránskou univerzitu a dosáhl licenciátu teologie (ThLic.). V Římě byl též 17.3.1945 vysvěcen na kněze.

Po návratu domů působil Karel Otčenášek jako kaplan v Týnci nad Labem a v Horní Rovni u Pardubic a jako administrátor v Žamberku. V letech 1949 a 1950 zastával funkci vicerektora diecézního semináře v Hradci Králové a po jeho zrušení v roce 1950 byl též po krátkou dobu duchovním správcem ve Vrchlabí.

Na přelomu čtyřicátých a padesátých let minulého století čelila katolická církev útokům na církevní hierarchii, čímž se komunisté snažili zlikvidovat postupně celou církevní organizaci, ustavením náhradní hierarchie, tedy svěcením nových biskupů, což ovšem muselo probíhat v naprosté tajnosti. Tento stav protivící se panujícímu totalitnímu režimu výrazně ovlivnil další životní osudy Karla Otčenáška.

Dne 3.3.1950 jmenoval papež Pius XII. Karla Otčenáška titulárním biskupem chersonským na Krétě s určením pro královéhradeckou diecézi. Na pokyn papeže přijal 30.4.1950 bez tehdy nutného souhlasu státu z rukou Mořice Pichy tajně biskupské svěcení a stal se sídelním biskupem v Hradci Králové. Je pozoruhodné, že se tímto aktem stal Karel Otčenášek údajně nejmladším biskupem na světě.

Otčenáškovy tajné svěcení se však při tehdy četných soudních procesech prozradilo, bylo kvalifikováno jako velezrada, byl zatčen a od 12.7.1951 internován ve zvláštní izolaci v klášteře v Želivě, v němž komunisté zadržovali stovky režimu nepohodlných duchovních. V Želivě pobýval společně s pozdějším kardinálem Františkem Tomáškem.

Po dvaceti měsících vyšetřovací vazby byl Karel Otčenášek 29.12.1954 v zinscenovaném politickém procesu odsouzen ke trestu doživotí, propadnutí jmění a k dalším postihům. Spolu s ním byli odsouzeni i další duchovní, kupříkladu ThDr. Hájek, ThDr. Procházka, děkan Štěpánek a řeholnice z Kongregace Sester Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Mladý biskup prošel nejtěžšími československými věznicemi, mimo jiné Mírovem, Leopoldovem a Valdicemi. V dubnu roku 1962 byl na amnestii podmíněčně propuštěn na svobodu, byla to ovšem svoboda velice relativní. Potom až do roku 1965 pracoval jako dělník v mlékárně v Opočně. Po intervenci papeže Jana XXIII. se mohl vrátit do duchovní služby, nikoli však do své biskupské funkce. Směl působit pouze jako farář, a to výhradně mimo královéhradeckou diecézi, kde byl sice od 24.11.1956 do 21.12.1989 de iure apoštolským administrátorem, kde však skutečnou správu diecéze vedli kapitulní vikáři Václav Javůrek v období od 16.11.1956 do 1.8.1969 a Karel Jonáš od 28.8.1969 do 21.12.1989. Ve své diecézi měl Karel Otčenášek dokonce zakázanou jakoukoli přítomnost, nesměl se účastnit ani pohřbů, a za neuposlechnutí zákazu mu bylo vyhrožováno tvrdými postihy.

Karel Otčenášek se stal duchovním správcem farnosti v Ústí nad Labem - Trmicích, kde byl ve skutečnosti ve vyhnanství a kde žil pod stálým dozorem Státní bezpečnosti až do roku 1968. Po uvolnění politických poměrů v roce 1968 se vrátil do Hradce Králové a stal se administrátorem farnosti v Plotištích a v Lochenicích. Ovšem zanedlouho potom, v době husákovské normalizace, musel znovu odejít do Trmic, což počítával jako vnitřní vyhnanství. Nátlak komunistického režimu na Karla Otčenáška, přestože byl 30.7.1968 soudně rehabilitován a rozsudek z roku 1954 byl jako nezákonný zrušen, pokračoval i nadále a ke své velké lítosti se nesměl ještě v listopadu 1989 zúčastnit slavnostního svatořečení blahoslavené Anežky Přemyslovny České v Římě.

Po zhroutilí komunistického režimu v listopadu 1989 jmenoval 21.12.1989 papež Jan Pavel II. Karla Otčenáška sídelním biskupem v královéhradecké diecézi. Slavnostně intronizován byl 27.1.1990 v katedrále Svatého Ducha za účasti mnoha vzácných hostů, z nich jmenujme alespoň prezidenta republiky Václava Havla, apoštolského nuncia se zvláštním posláním arcibiskupa Francesca Colasuonna a arcibiskupa pařížského Jeana-Marie kardinála Lustigera.

Ihned po nástupu na biskupský stolec započal biskup Karel Otčenášek s plným úsilím obnovovat v královéhradecké diecézi mnohaletou komunistickou vládou zdevastovaný církevní život. V rámci Československé biskupské konference se stal předsedou pro duchovenstvo a předsedou komise *Justicia et Pax*. Realizoval celou řadu projektů. V letech 1991 až 1994 rekonstruoval poničený biskupský palác, z jehož předního traktu bylo v roce 1963 biskupství vystěhováno a do těchto prostor byla umístěna krajská obrazová galerie, která tam zůstala až do roku 1990. Díky vydatné pomoci rakouské diecéze St. Pölten mohla být rezidence vrácena původnímu účelu a dne 22.10.1994 ji vysvětil papežský nuncius Giovanni Coppa. Karel Otčenášek byl též iniciátorem založení Biskupského gymnázia Bohuslava Balbína, které v roce 1992, kdy bylo otevřeno, navázalo na více než dvě stě let přerušenu tradici církevního školství v Hradci Králové. Biskup Otčenášek se zasloužil i o obnovu četných kostelů, kaplí a farních budov. V roce 1994, kdy uplynulo 650 let od ustavení litomyšlského biskupství, které zaniklo v polovině 16. století, založil v Litomyšli kolegiální kapitulou, která navázala na historický odkaz bývalé kapituly při katedrálním chrámu Panny Marie. Rozhodl rovněž, že litomyšlský proboštský chrám Povýšení sv. Kříže bude současně kostelem kapitulním. K tomuto ustanovení získal souhlas arcibiskupa pražského Miloslava Vlka a titulárního biskupa litomyšlského Jaroslava Škarvady a rovněž Apoštolského Stolce, udělený dne 29.1.1994.

Další významnou akcí hradeckého biskupa Karla Otčenáška bylo vybudování kulturně duchovního pastoračního a evangelizačně vzdělávacího centra v bývalé jezuitské koleji na Velkém náměstí, která v letech 1973 až 1992 sloužila armádě. Centrum bylo nazváno *Nové Adalbertinum* a jeho zřízení se uskutečnilo za sponzorské pomoci Rakouska, Německa a švýcarského kantonu Thurgau.

V roce 1997 uspořádal Karel Otčenášek devět poutí do Libice nad Cidlinou, rodiště Slavníkovce sv. Vojtěcha. Poutě se konaly u příležitosti svatovojtěšského milénia, které vyvrcholilo 26.4.1997 příjezdem papeže Jana Pavla II. do Hradce Králové. Papeže přivítalo na Velkém náměstí na padesát tisíc převážně mladých lidí. Papež v rámci tohoto setkání s mládeží sloužil týž den v prostoru za katedrálou Svatého Ducha mši svatou.

Působení biskupa Karla Otčenáška se nesmazatelně zapsalo do historie královéhradecké diecéze i samotného města Hradce Králové. Za své zásluhy se stal od 28.10.1995 nositelem řádu Tomáše Garrigua Masaryka I. třídy, zlaté medaile Univerzity Karlovy, Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové mu udělila čestný doktorát pedagogických věd, stal se prvním nositelem hradecké Ceny dr. Františka Ulricha a bylo mu uděleno mnoho dalších vyznamenání a ocenění. Byl jmenován čestným občanem Týnce nad Labem, Českého Meziříčí, Trmic a Rudoltic.

Dne 6.6.1998 ve svých sedmdesáti osmi letech věku Karel Otčenášek ve smyslu Kodexu církevního práva na funkci biskupa rezignoval. Papež Jan Pavel II. jeho rezignaci přijal, na zásluhy bývalého královéhradeckého biskupa nezapomněl a 29.9.1998 jej povýšil do hodnosti arcibiskupa.

I po opuštění biskupského stolce Karel Otčenášek na občany své diecéze stále pamatoval. V roce 1998 věnoval postiženým ničivými záplavami značnou částku z finančního odškodnění, které dostal za své věznění komunistickým režimem.

V neděli 4.11.2001 blahorečil papež Jan Pavel II. v Římě dva řeckokatolické duchovní biskupa Pavla Gajdiče a kněze Metoda Dominika Trčku. Jejich blahorečení se zúčastnil jako delegát České biskupské konference i arcibiskup Otčenášek, duchovní totiž byli jeho někdejšími spoluvězni. V pondělí 5.11. se pak společně s generálním vikářem královéhradecké diecéze Josefem Sochou zúčastnil papežské audience, při níž předal Janu Pavlu II. jako dar číslovaný výtisk výboru ze žalmů. V hodnosti arcibiskupa se Karel Otčenášek účastní i dalších audiencí a setkání.

V červeně a modře púleném štítě hnědý kopec se stříbrnou literou M, z něhož vyrůstá zlatý kůl. Kůl je zprava obtáčen vinnou révou, vpravo se zeleným a vlevo se dvěma červenými hrozny. Z pravého horního okraje štítu slétá stříbrná holubice se zlatou svatozáří obklopenou sedmi zlatými plameny. V levém horním okraji štítu se nachází šikmo položená stříbrná žehnající ruka se zlatě ozdobeným rukávem. Za štítem je zlatý procesní kříž, nad ním zelený biskupský klobouk. U paty štítu je stuha s českým nápisem "Láska Boží - Trpělivost Kristova - Čest našeho lidu". Tento znak užíval biskup Karel Otčenášek.

Zdroj: web - Katolická církev v ČR (www.cirkev.cz) - oficiální stránky České biskupské konference

[Zpět](#)